

Kuratowskin upotuslause

Pekka Keipi

3. elokuuta 2016

Sisältö

1	Johdanto	2
2	Funktion rajoittuma, normi ja sup-normi	3
3	Metrinen avaruus	6
4	Konvekxi verho	9
5	Banachin avaruus	11
6	Kuratowskin upotuslause	12

Luku 1

Johdanto

Tämän tutkielman tarkoituksena on esitellä Kuratowskin upotuslause jne.. Luku 2, ks. [2]

Luku 2

Funktion rajoittuma, normi ja sup-normi

Tässä kappaleessa esitellään vektori- ja normiavaruuksien ja näiden funktioiden perusominaisuuksia. Enemmän aiheesta löytyy kirjoista [2] ja [3].

Määritelmä 2.1. *Vektoriavaruus*

Joukko V on $\mathbb{R}$ -kertoiminen vektoriavaruus, jos kaikkiin $v, w \in V$ ja $a \in \mathbb{R}$ on liitetty yksikäsitteinen summa $v + w \in V$ ja tulo $av \in V$ niin, että seuraavat ominaisuudet ovat voimassa:

- i) $(u + v) + w = u + (v + w)$ kaikilla $u, v, w \in V$.
- ii) $v + w = w + v$ kaikilla $v, w \in V$.
- iii) On olemassa sellainen $0 = 0_v$, että $v + 0 = v$ kaikilla $v \in V$.
- iv) Jokaiseen $v \in V$ liittyy sellainen $-v \in V$, että $v + (-v) = 0$.
- v) $a(v + w) = av + aw$ kaikilla $a \in \mathbb{R}, v, w \in V$.
- vi) $(a + b)v = av + bv$ kaikilla $a, b \in \mathbb{R}, v \in V$.
- vii) $a(bv) = (ab)v$ kaikilla $a, b \in \mathbb{R}, v \in V$.
- viii) $1_v = v$ kaikilla $v \in V$.

Tässä avaruuden V alkioita kutsutaan vektoreiksi ja avaruuden $\mathbb{R}$ alkioita skalaareiksi.

Määritelmä 2.2. *Vektorialiavaruus*

Osajoukko $W \subset V$ on vektoriavaruuden V (vektori)aliavaruus, jos

- i) $v + w \in W$ kaikilla $v, w \in W$,
- ii) $av \in W$ kaikilla $a \in \mathbb{R}, v \in W$ ja
- iii) $0_v \in W$

Määritelmä 2.3. *Rajoitettu funktio*

Olkoon D avaruus ja $F(D, \mathbb{R})$ kaikkien avaruudessa D määriteltyjen reaaliarvoisten funktioiden $f: D \rightarrow \mathbb{R}$ joukko. Joukko $F(D, \mathbb{R})$ on vektoriavaruus [2]. Funktio $f: D \rightarrow \mathbb{R}$ on rajoitettu, jos on olemassa sellainen $M \in \mathbb{R}, M \geq 0$, jolla $|f(x)| \leq M$ kaikilla $x \in D$.

Rajoitettujen funktioiden avaruus $Raj(D, \mathbb{R})$ koostuu kaikista rajoitetuista funktioista $f: D \rightarrow \mathbb{R}$.

Lemma 2.4. *Rajoitettujen funktioiden avaruus $Raj(D, \mathbb{R})$ on reaaliarvoisten funktioiden vektoriavaruuden $F(D, \mathbb{R})$ aliavaruus.*

Todistus. Olkoon $f, g \in Raj(D, \mathbb{R}), M, N \in \mathbb{R}, M, N \geq 0$ niin, että $|f(x)| \leq M$ ja $|g(x)| \leq N$ kaikilla $x \in D$. Tällöin seuraavat kohdat pätevät:

- i) $|f(x) + g(x)| \leq |f(x)| + |g(x)| \leq M + N \leq \infty$, siis $f + g \in Raj(D, \mathbb{R})$ kaikilla $f, g \in Raj(D, \mathbb{R})$,
- ii) $|af(x)| = |a| \cdot |f(x)| \leq |a| \cdot M \leq \infty$, siis $af \in Raj(D, \mathbb{R})$ kaikilla $a \in \mathbb{R}, f \in Raj(D, \mathbb{R})$ ja
- iii) $0_{F(D, \mathbb{R})}(x) = 0$ kaikilla $x \in D$, jolloin $0_{F(D, \mathbb{R})} \in Raj(D, \mathbb{R})$.

□

Määritelmä 2.5. *Normi*

Olkoon E vektoriavaruus ja $|\cdot|: E \rightarrow \mathbb{R}_+, x \mapsto |x|$ kuvaus joukossa E . Kuvaus $|\cdot|$ on normi avaruudessa E , jos seuraavat ominaisuudet pätevät kaikilla $x, y \in E, a \in \mathbb{R}$.

- (N1) $|x + y| \leq |x| + |y|$,
- (N2) $|ax| = |a||x|$,
- (N3) Jos $|x| = 0$, niin $x = \bar{0}$.

Vektoriavaruutta, jossa on annettu jokin normi, sanotaan normiavaruudeksi.

Esimerkki 2.6. Määritellään joukossa $\mathbb{R}^n$ tavallinen euklidinen normi $|x| = \sqrt{x_1^2 + \cdots + x_n^2}$.

Määritelmä 2.7. *Sup-normi*

Olkoon D epätyhjä joukko ja $Raj(D, \mathbb{R})$ kaikkien avaruudessa D määriteltyjen rajoitettujen funktioiden $f: D \rightarrow \mathbb{R}$ vektoriavaruus. Yhtälö $\|f\| = \sup\{|f(x)|: x \in D\}$ määrittelee normin avaruudessa $Raj(D, \mathbb{R})$. Tätä normia sanotaan avaruuden $Raj(D, \mathbb{R})$ sup-normiksi.

Todistus. (N1) Olkoon $f, g \in Raj(D, \mathbb{R})$ ja $x \in D$. Tällöin

$$|f + g|(x) = |f(x) + g(x)| \leq |f(x)| + |g(x)| \leq \|f\| + \|g\|$$

kaikilla $x \in D$, joten $\|f + g\| = \sup\{|f(x) + g(x)|\} \leq \|f\| + \|g\|$.

(N2) Olkoon $f \in Raj(D, \mathbb{R})$ ja $x \in D$. Tällöin

$$|af|(x) = |af(x)| = |a||f(x)| \leq |a|\|f\|$$

kaikilla $x \in D$, joten $\|af\| \leq |a|\|f\|$. Jos $a = 0$, niin (N2) pätee muodossa $0 = 0$. Jos $a \neq 0$, niin $f = a^{-1}af$ ja edellisen mukaan $\|f\| \leq |a^{-1}|\|af\|$ ja edelleen $\|af\| \geq |a|\|f\|$ kaikilla $x \in D$. Tällöin siis $\|af\| = |a|\|f\|$.

(N3) Jos $\|f\| = 0$, niin $|f(x)| = 0$ kaikilla $x \in D$, eli $f = \bar{0}$.

□

Esimerkki 2.8. Tapauksessa $D = \mathbb{N}$ saadaan kaikkien rajoitettujen jonojen joukko $raj(\mathbb{N}, \mathbb{R})$. Joukon alkioita ovat rajoitetut jonot $x = (x_1, x_2, \dots)$. Tälle joukolle käytetään usein merkintää l_∞ .

Luku 3

Metriten avaruus

Tässä luvussa esitellään metristen avaruuksien ominaisuuksia.

Määritelmä 3.1. *Metriten avaruus* on pari (X, d) , jossa X on joukko ja d on *metriikka* joukossa X . Tällöin $d: X \times X \rightarrow \mathbb{R}_+$ on kuvaus, jolle pätee seuraavat ominaisuudet kaikilla $x, y, z \in X$:

$$(M1) \quad d(x, z) \leq d(x, y) + d(y, z)$$

$$(M2) \quad d(x, y) = d(y, x)$$

$$(M3) \quad d(x, y) = 0, \text{ jos ja vain jos } x = y.$$

Esimerkki 3.2. Euklidinen metriikka avaruuden $\mathbb{R}^n$ kahden pisteen $p = (p_1, p_2, \dots, p_n)$ ja $q = (q_1, q_2, \dots, q_n)$ välillä on määritelty

$$d(p, q) = \sqrt{(p_1 - q_1)^2 + (p_2 - q_2)^2 + \dots + (p_n - q_n)^2}.$$

Esimerkki 3.3. Normiavaruus on aina metriten avaruus.

Todistus. Olkoon E normiavaruus ja $x, y \in E$. Metriikaksi voidaan valita $d(x, y) = |x - y|$, jolloin kaikilla $x, y \in E$ pätee

$$(M1) \quad d(x, z) = |x - z| = |x - y + y - z| = |(x - y) + (y - z)| \leq |x - y| + |y - z| = d(x, y) + d(y, z)$$

$$(M2) \quad d(x, y) = |x - y| = |y - x| = d(y, x)$$

$$(M3) \quad d(x, y) = |x - y| = 0, \text{ jos ja vain jos } x = y.$$

□

Määritelmä 3.4. *Joukkojen välinen etäisyys*

Olkoon (X, d) metrinen avaruus ja $A, B \subset X$. Tällöin etäisyys osajoukkojen A ja B välillä on määritelty $d(A, B) = \inf\{d(a, b) : a \in A, b \in B\}$, eli etäisyyksien $d(a, b)$ suurin alaraja, kun $a \in A$ ja $b \in B$.

Tällöin pätee $d(A, B) \geq 0$ ja jos $A = \emptyset$ tai $B = \emptyset$, niin $d(A, B) = 0$.

Lause 3.5. *Olkoon (X, d) metrinen avaruus, $x, y \in X$ ja $A \subset X$ epätyhjä. Tällöin $|d(x, A) - d(y, A)| \leq d(x, y)$. Erityisesti $|d(x, z) - d(y, z)| \leq d(x, y)$ kaikilla $z \in X$.*

Todistus. Olkoon $a \in A$. Tällöin kaikilla $y \in A$ pätee $d(x, A) \leq d(x, a) \leq d(x, y) + d(y, a)$. Ottamalla infimum kaikkien $a \in A$ yli saadaan $d(x, A) \leq d(x, y) + d(y, A)$ ja edelleen $d(x, A) - d(y, A) \leq d(x, y)$. Vastaavasti olkoon $y \in A$, jolloin kaikilla $x \in X$ pätee $d(y, A) - d(x, A) \leq d(y, x) = d(x, y)$. Nyt $d(x, A) - d(y, A) \leq d(x, y)$ ja $d(y, A) - d(x, A) \leq d(x, y)$, jolloin siis $|d(x, A) - d(y, A)| \leq d(x, y)$. □

Määritelmä 3.6. *Homeomorfismi* tarkoittaa kuvausta $f: X \rightarrow Y$, jolla

(H1) f on bijektio,

(H2) f on jatkuva,

(H3) $f^{-1}: Y \rightarrow X$ on jatkuva.

Määritelmä 3.7. *Upotus* tarkoittaa kuvausta $f: X \rightarrow Y$, joka määrittelee homeomorfismin $f_1: X \rightarrow f[X]$, jolla $f_1(x) = f(x)$ kaikilla $x \in X$.

Määritelmä 3.8. *Isometria* on etäisyydet säilyttävä kuvaus. Olkoon (X, d) ja (X', d') metrisiä avaruuksia. Tällöin kuvaus $h: X \rightarrow X'$ on isometria, jos $d(x_1, x_2) = d'(h(x_1), h(x_2))$ kaikilla $x_1, x_2 \in X$.

Esimerkki 3.9. Peilaus, rotaatio ja siirtokuvaus ovat geometriasta tuttuja isometrioita avaruudessa $\mathbb{R}^2$.

Lemma 3.10. *Bijektiivinen isometria on aina homeomorfismi.*

Todistus. Olkoon (X, d) ja (X', d') metrisiä avaruuksia ja olkoon kuvaus $h: X \rightarrow X'$ isometria. Tällöin $d(x_1, x_2) = d'(h(x_1), h(x_2))$ kaikilla $x_1, x_2 \in X$. Tällöin

(H1) h on määritelmän nojalla bijektio,

(H2) Kaikilla $\epsilon > 0$ on olemassa $\delta > 0$, jolla pätee: Jos $d(x_1, x_2) < \delta$, niin $d'(h(x_1), h(x_2)) = d(x_1, x_2) < \epsilon$. Siis h on jatkuva.

(H3) Edellisen kohdan ja isometrisuuden nojalla myös $f^{-1}: Y \rightarrow X$ on jatkuva.

□

Lemma 3.11. *Olkoon (X, d) metrinen avaruus. Tällöin*

$$d': X \times X \rightarrow \mathbb{R}, \quad d'(x, y) = \frac{d(x, y)}{1 + d(x, y)}, \quad x, y \in X$$

on metriikka joukossa X ja joukon X pisteiden d' -etäisyydet toisistaan ovat korkeintaan 1.

Todistus. Olkoon (X, d) metrinen avaruus. Kaikilla $x, y, z \in X$ pätee

$$\begin{aligned} \text{(M1)} \quad d'(x, z) &= \frac{d(x, z)}{1 + d(x, z)} \leq \frac{d(x, y) + d(y, z)}{1 + d(x, y) + d(y, z)} \\ &= \frac{d(x, y)}{1 + d(x, y) + d(y, z)} + \frac{d(y, z)}{1 + d(x, y) + d(y, z)} \\ &\leq \frac{d(x, y)}{1 + d(x, y)} + \frac{d(y, z)}{1 + d(y, z)} = d'(x, y) + d'(y, z), \end{aligned}$$

$$\text{(M2)} \quad d'(x, y) = \frac{d(x, y)}{1 + d(x, y)} = \frac{d(y, x)}{1 + d(y, x)} = d'(y, x) \text{ ja}$$

$$\text{(M3)} \quad d'(x, y) = \frac{d(x, y)}{1 + d(x, y)} = 0, \text{ jos ja vain jos } d(x, y) = 0, \text{ eli jos ja vain jos } x = y.$$

Joukon X pisteiden d' -etäisyydet toisistaan ovat korkeintaan 1, sillä $d(x, y) \leq 1 + d(x, y)$ kaikilla $x, y \in X$. □

Luku 4

Konvekksi verho

Tässä luvussa käsitellään konveksisuutta ja konveksia verhoa.

Määritelmä 4.1. *Konveksius.* Olkoon E normiavaruus, $A \subset E$ ja $a, b \in A$. Yhtälö

$$\alpha(t) = a + t(b - a) = (1 - t)a + tb$$

määrittelee janapolun $\alpha: [0, 1] \rightarrow E$. Kuvajoukko $\alpha[0, 1] = [a, b]$ on jana, jonka päätepisteet ovat $\alpha(0) = a \in A$ ja $\alpha(1) = b \in A$. Joukko $A \subset E$ on konvekksi, jos ja vain jos $[a, b] \subset A$ kaikilla $a, b \in A$.

Esimerkki 4.2. Avaruuden $\mathbb{R}^n$ suljettu yksikkökuula $\bar{B}(0, 1) = \{x \in \mathbb{R}^n: |x| \leq 1\}$ on konvekksi.

Määritelmä 4.3. *Konvekksi verho.* Olkoon E normiavaruus, $A \subset E$ ja $(A_j)_{j \in J} \subset \mathcal{P}(E)$ kaikkien sellaisten konveksien osajoukkojen $A_k \subset E$, $k \in J$ muodostama perhe, joilla $A \subset A_k$. Tällöin joukko $C(A) = \bigcap_{j \in J} A_j$ on joukon A konvekksi verho.

Lemma 4.4. *Konvekksi verho $C(A)$ on konvekksi.*

Todistus. Olkoon $a, b \in C(A) = \bigcap_{j \in J} A_j$. Tällöin $a, b \in A_i$ kaikilla $i \in J$. Jokainen A_i on konvekksi, joten kaikilla $i \in J$ pätee $[a, b] \subset A_i$. Tällöin kaikilla $a, b \in C(A)$ pätee $[a, b] \subset C(A)$, joten konvekssi verho $C(A)$ on konvekksi. $\square$

Korollaari 4.5. *Konvekssi verho $C(A)$ on pienin konvekssi joukko, joka sisältää joukon A .*

Todistus. Olkoon B sellainen konvekssi joukko, jolla $A \subset B \subset C(A)$. Joukko B on konvekssi ja $A \subset B$, joten $B \in (A_j)_{j \in J}$. Tällöin

$$C(A) = \bigcap_{j \in J} A_j \subset B.$$

Siis $B = C(A)$ ja $C(A)$ on pienin konvekssi joukko, jolla $A \subset C(A)$. $\square$

Lemma 4.6. *Olkoon E normiavaruus ja $A \subset E$. Konvekksi verho $C(A)$ on muotoa*

$$\lambda_0 x_0 + \lambda_1 x_1 + \cdots + \lambda_n x_n, \quad \text{missä } x_i \in A, \lambda_i \geq 0, \text{ ja } \lambda_0 + \lambda_1 + \cdots + \lambda_n = 1$$

olevien lineaarikombinaatioiden muodostama joukko.

Todistus. Konvekksi verho $C(A)$ on konvekksi ja $A \subset C(A)$, joten kaikilla $a, b \in A$ pätee $[a, b] \subset C(A)$, toisin sanoen, $(1-t)a + tb \in C(A)$ kaikilla $0 \leq t \leq 1$, erityisesti

$$(4.7) \quad c_0 a + c_1 b \in C(A), \text{ kun } c_0, c_1 \geq 0 \text{ ja } c_0 + c_1 = 1.$$

Olkoon $x_0, x_1, \dots, x_n, x_{n+1} \in A$, $d_0, d_1, \dots, d_n, e, \lambda_{n+1} \in \mathbb{R}$ ja $d_i, e, \lambda_{n+1} \geq 0$ kaikilla $i \in \mathbb{N}$. Oletetaan, että jollain $n \geq 1$ pätee

$$d_0 x_0 + d_1 x_1 + \cdots + d_n x_n \in C(A), \text{ kun } d_0 + d_1 + \cdots + d_n = 1.$$

Tällöin konvekksiuden ja kaavan 4.7 nojalla pätee

$$\begin{aligned} & e(d_0 x_0 + d_1 x_1 + \cdots + d_n x_n) + \lambda_{n+1} x_{n+1} \\ &= e d_0 x_0 + e d_1 x_1 + \cdots + e d_n x_n + \lambda_{n+1} x_{n+1} \in C(A), \end{aligned}$$

kun $e + \lambda_{n+1} = 1$. Valitsemalla $e d_i = \lambda_i$ kaikilla $i \in 0, 1, \dots, n$ saadaan

$$\lambda_0 x_0 + \lambda_1 x_1 + \cdots + \lambda_n x_n + \lambda_{n+1} x_{n+1} \in C(A).$$

Siis $C(A)$ sisältää kaikki muotoa

$$\lambda_0 x_0 + \lambda_1 x_1 + \cdots + \lambda_n x_n, \quad \text{missä } x_i \in A, \lambda_i \geq 0, \text{ ja } \sum_{i=0}^n \lambda_i = 1$$

olevat lineaarikombinaatiot. Osoitetaan seuraavaksi, että $C(A)$ sisältää ainoastaan kyseisiä lineaarikombinaatiota.

□

Luku 5

Banachin avaruus

Määritelmä 5.1. Kompakti joukko

Määritelmä 5.2. *Cauchyn jono* Jono $(x_n: n \in \mathbb{N})$

Määritelmä 5.3. Banachin avaruus on täydellinen normiavaruus.

Määritelmä 5.4. *Separoituva avaruus.* Olkoon X metrinen avaruus ja $\mathcal{B} \subset \mathcal{P}(X)$ epätyhjien avointen osajoukkojen perhe. Tällöin avaruus X on separoituva, jos seuraava ehto pätee: On olemassa numeroituva tiheä osajoukko $\{a_0, a_1, \dots\} = A \subset X$, toisin sanoen, jokaista $B \in \mathcal{B}$ kohti löytyy ainakin yksi $a_i \in A$, jolla $a_i \in B$ jollain $i \in \mathbb{N}$.

Määritelmä 5.5. *Homotopia*

Kaksi kuvausta ovat homotooppisia keskenään, jos ne voidaan muuntaa jatkuvalla kuvauksella toisikseen. Olkoon $f, g: X \rightarrow Y$. Sanomme kuvauksen f olevan homotooppinen kuvauksen g kanssa, jos on olemassa jatkuva $h: X \times I \rightarrow Y$, jolla $h(x, 0) = f(x)$ ja $h(x, 1) = g(x)$ kaikilla $x \in X$. Merkitsemme tällöin $f \simeq g$ ja $h: f \simeq g$. Kuvaus h on homotopia, joka yhdistää kuvaukset f ja g .

Luku 6

Kuratowskin upotuslause

Lause 6.1. *Jokaista metristä avaruutta (X, d) kohti on olemassa normiavaruus Z ja upotus $h: X \rightarrow Z$ missä $hX \subset Z$ on suljettu konveksissa verhossa $C(hX)$.*

Todistus. Olkoon (X, d) metrinen avaruus. Tällöin

$$d'(x, y) = \frac{d(x, y)}{1 + d(x, y)}, \quad x, y \in X$$

on lemmän 3.11 mukaan metriikka joukossa X ja joukon X pisteiden d' -etäisyydet toisistaan ovat korkeintaan 1.

Olkoon $Z = \text{Raj}(X, \mathbb{R})$ joukon X kaikkien rajoitettujen reaaliarvoisten funktioiden vektoriavaruus. Tällöin avaruudella Z on määritelmän 2.7 mukaan muotoa

$$\|f_1\| = \sup_{x \in X} |f_1(x)|, \quad f_1 \in Z$$

oleva sup-normi.

Seuraavaksi määritellään homeomorfismi $h: X \rightarrow h(X) \subset Z$. Tätä varten asetetaan funktio $f_x \in Z$ jokaiselle $x \in X$ yhtälön $f_x(y) = d'(x, y)$ mukaisesti, eli

$$h(x) = f_x, \quad x \in X.$$

Tällöin pätee

$$\|f_{x_1} - f_{x_2}\| = \sup_{x \in X} |d'(x_1, x) - d'(x_2, x)| \geq |d'(x_1, x_2) - d'(x_2, x_2)| = d'(x_1, x_2).$$

Toisaalta mielivaltaiselle $y \in X$ pätee

$$|f_{x_1}(y) - f_{x_2}(y)| = |d'(x_1, y) - d'(x_2, y)| \leq d'(x_1, x_2),$$

jolloin siis $\|f_{x_1} - f_{x_2}\| \leq d(x_1, x_2)$. Edeltävistä epäyhtälöistä saadaan $d(f_{x_1}, f_{x_2}) = d'(x_1, x_2)$, jolloin kuvaus $h: X \rightarrow h(X)$ on isometria.

Funktio h on bijektio, sillä kaikilla $x, x' \in X, x \neq x'$ pätee

$$f_x(x) = d'(x, x) = 0 \neq d'(x', x) = f_{x'}(x)$$

ja edelleen $h(x) = f_x \neq f_{x'} = h(x')$. Lemman 3.10 nojalla funktio h on homeomorfismi. Osoitetaan, että hX on suljettu konveksissa verhossa $C(hX)$. Tavoitteena on osoittaa, että minkä tahansa jonon $f_{x_n} \in hX$ raja-arvo kuuluu joukkoon hX . Olkoon $f \in C(hX)$ ja määritellään

$$f = \lim_{n \rightarrow \infty} f_{x_n}, \quad f_{x_n} \in hX.$$

Tällöin koska f kuuluu konvekseen verhoon $C(hX)$, niin f on lineaarikombinaatio vektoriavaruuden hX vektoreista. Tällöin olkoon $a_0, a_1, \dots, a_k \in X, \lambda_0, \lambda_1, \dots, \lambda_k \in \mathbb{R}$ ja $\lambda_i \geq 0$, kaikilla $i \in \mathbb{N}$ niin, että

$$f = \sum_{i=0}^k \lambda_i f_{a_i} \quad \text{missä} \quad \sum_{i=0}^k \lambda_i = 1.$$

Tällöin on ainakin yksi $i \leq k$, jolla $\lambda_i \geq 1/(k+1)$. Tämä seuraa siitä, että

$$\sum_{i=0}^k \frac{1}{k+1} = k \cdot \frac{1}{k+1} = \frac{k}{k+1} < 1.$$

Tällöin voidaan vaihtaa λ_0 ja λ_i keskenään ja vastaavasti a_0 ja a_i keskenään, jolloin saadaan $\lambda_0 \geq 1/(k+1)$. Jos jollain $i \neq j$ ja $i, j \leq k$ pätee $a_i = a_j$, niin on mahdollista valita uudet

$$a_0, a_1, \dots, a_i, \dots, a_{j-1}, a_{j+1}, \dots, a_k$$

ja vastaavat

$$\lambda_0, \lambda_1, \dots, (\lambda_i + \lambda_j), \dots, \lambda_{j-1}, \lambda_{j+1}, \dots, \lambda_{k-1}.$$

Voidaan siis valita sellaiset $a_0, a_1, \dots, a_k$, jotka ovat erillisiä ja sellaiset $\lambda_0, \lambda_1, \dots, \lambda_k$, että λ_0 täyttää ehdon $\lambda_0 \geq 1/(k+1)$. Tällöin

$$d(f, f_{x_n}) \geq |f(x_n) - f_{x_n}(x_n)| = |f(x_n)| \geq \lambda_0 f_{a_0}(x_n) \geq \frac{1}{k+1} d(a_0, x_n).$$

Tällöin yhtälöstä $\lim_{n \rightarrow \infty} f_{x_n} = f$ seuraa, että $\lim_{n \rightarrow \infty} x_n = a_0$. Siis $f = f_{a_0} \in hX$ pätee. $\square$

Kirjallisuutta

- [1] Karol Borsuk: Theory of retracts, n. painos, Państwowe Wydawn. Naukowe, 1967.
- [2] Jussi Väisälä: Topologia I, 4. korjattu painos, Limes ry, 2007.
- [3] Jussi Väisälä: Topologia II, 2. korjattu painos, Limes ry, 2005.
- [4] Juha Heinonen: Geometric embeddings of metric spaces, luentomoniste, Jyväskylän yliopisto, 2003